

ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Δρ. Σταματία Σοφίου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων

10^ο Συνέδριο Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία

12-14 Νοεμβρίου 2015, Αθήνα

Η μελέτη

- Εισαγωγή: Η αμφίδρομη σχέση ορολογίας και διαπολιτισμικότητας στη διδασκαλία της Γαλλικής Γλώσσας
- 1^ο Μέρος: Θεσμικό, Ακαδημαϊκό πλαίσιο
- 2^ο Μέρος: Ορολογία και Διαπολιτισμικότητα
- 3^ο Μέρος: Διδασκαλία της Γαλλικής Γλώσσας
- Συμπεράσματα: Διαμόρφωση καινοτόμου διδακτικής προσέγγισης

Εισαγωγή

- Η διαπολιτισμικότητα
 - ▣ διαμορφώνει την εξελικτική πορεία της κοινωνίας
 - ▣ ενεργοποιεί «μια διαλεκτική σχέση, μια δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης»
- Η ορολογία
 - ▣ διευρύνει τους κώδικες επικοινωνίας
 - ▣ διασφαλίζει τη γλωσσική επάρκεια
- Η καταγραφή/μελέτη της αμφίδρομης σχέσης ορολογίας – διαπολιτισμικότητας ευνοεί τη διαδραστική εκπαιδευτική διαδικασία

1. Α. Θεσμικό Πλαίσιο

- Η Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων παρέχει μια πολύπλευρη υψηλού επιπέδου στρατιωτική ακαδημαϊκή εκπαίδευση, διάρκειας τεσσάρων ετών

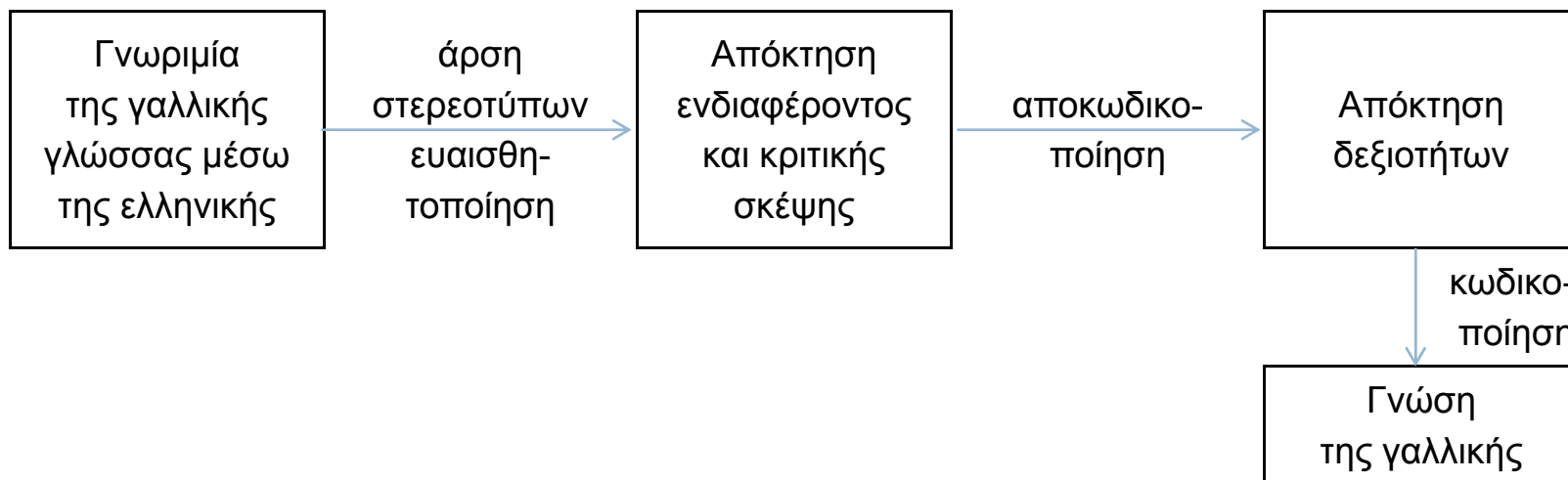
1. Β. Ακαδημαϊκό Πλαίσιο

- Γαλλική Γλώσσα και Ορολογία σε ελληνόφωνους και αγγλόφωνους ευέλπιδες
- Επαγωγική διδασκαλία
- Συμμετοχική μάθηση

1.1. Μεθοδολογία

- Σχέδιο εργασίας (projet)
- Συγκρότηση ομάδας εργασίας (travail en tandem)
- Στάδια μεθοδολογικής προσέγγισης

2. Ορολογία και διαπολιτισμικότητα

2.1. Καταγραφή των εννοιολογικών πεδίων

Αυτοκίνητο Μέσα μεταφοράς	βολάν, ρεζερβουάρ, ντιστριμπυτέρ, βαγκονλί, καπό, καρμπυρατέρ, τραμ, τετ-α-κέ, πορτμπακάζ, μπουζί, μετρό, αλερετούρ, κ.α.
Τεχνολογία	ασανσέρ, λεβιές, κοντέρ, αμπούλα, κοντρόλ κ.α.
Αθλητισμός Επιτραπέζια παιχνίδια	αρασέ, επολέ, ζετέ, φιναλίστ, γκραν πρι, φαβορί, ρουά ματ, ρεκόρ, σικέ, ρέν κ.α.
Ψυχαγωγία	σουαρέ, πρεμιέρα, αβαν-πρεμιέρ, φουαγιέ, σουξέ, αβαν-γκαρντ, ζενπρεμιέ, μπουάτ, ρεβεγιόν, φεστιβάλ κ.α.
Γράμματα Τέχνες	αρ-νουβό, αρ-ντεκό, κολάζ, σολφάζ, νουβελ-βαγκ, αφίσα, μοντάζ, τινάζ, νουβέλα, μπαρόκ, ρετρό κ.α.
Μόδα	κασκόλ, ανσάμπλ, μαγιό, σαμπό, φουλάρι, ντεμοντέ, κολάν, σάρπα, ρενάρ, λουτρ, σατέν, ντεφιλέ, μπουτίκ, φο-μπιζού, μπιζού, ντεκολτέ, πρετ α πορτέ κ.α.
Διακόσμηση	αμπαζούρ, μπιμπελό, σεκρετέρ, φερφορζέ, ντεκόρ, καναπές, σαλόνι, σεζλόγκ, κασπό κ.α.

Χρώματα	λιλά, μοβ, μπλε, μπλε μαρέν, ροζ, παστέλ, τυρκουάζ κ.α.
Μαγειρική Ζαχαροπλαστική Διατροφή	α λα καρτ, πουρές, κρέπα, κουβέρ, απεριτίφ, φρικασέ, παντεσπάνι, μπατόν σαλέ, μπεσαμέλ, φαρίν λακτέ, φρουί γλασέ, κουβερτούρα, σεκ, ντεμί σεκ, ντούζικο, ρεζερβέ, μενού κ.α.
Επαγγέλματα	αντικέρ, ντεκορατέρ, μετρ ντ' οτέλ, σοφέρ, σεφ, μανεκέν, ρεσεψιονίστας, γκαρσόνι, μετρ κ.α
Καλλυντικά	εσάνς, ο ντε κολόν, κραγιόν, παρφούμ, παρφουμάρομαι κ.α
Αγορά	πλαφόν, πριβέ, ρεπό, πουρμπουάρ, καρτ ποστάλ, πριμ σουβενίρ, ρεστοράν, κιοσκ κ.α
Εκφράσεις Καθημερινότητα	α προπό, μαντεμουαζέλ, πουλέν, ρεζουμέ, βουαλά, μαντάμ, ανφάν γκατέ, σαβουάρ βιβρ, μερσί, μουσιού, σερσέ λα φαμ, ραντεβού, ντεμπούτο, ντεμπυντάντ κ.α.
Φιλοσοφία	ελίτ, αριβισμός, εμπρεσιονισμός, εξπρεσιονισμός, μποέμ, μπουρζουαζί, μπον βιβέρ, μπελ επόκ κ.α.

Στόχοι

Παιδαγωγικοί στόχοι	<ol style="list-style-type: none">1. μαθητοκεντρική προσέγγιση της πληροφορίας2. δημιουργία καινοτόμου βάσης δεδομένων3. δραστηριοποίηση όλων των μαθητών4. συνεργασία ελληνόφωνων και αλλόφωνων μαθητών5. παραμερισμός των γλωσσολογικών διαφορών
Γλωσσολογικοί στόχοι	<ul style="list-style-type: none">– ευαισθητοποίηση στη διαφορετικότητα των δύο φωνολογικών συστημάτων– κατανόηση της σπουδαιότητας του γλωσσικού συγκειμένου– ποσοτικός και ποιοτικός εμπλουτισμός του λεξιλογίου
Διαπολιτισμικοί στόχοι	<ol style="list-style-type: none">1. συνάντηση πολιτισμών2. προσέγγιση της εξελικτικής πορείας της γλώσσας μέσα στο χρόνο και τον χώρο3. αποδοχή διαφορετικών κωδίκων και συστημάτων4. ταυτιστική και πολιτισμική λειτουργία της γλώσσας5. «πρόσβαση σε μια βελτιωμένη εμπειρία μάθησης και διδασκαλίας βασισμένη στις διαπολιτισμικές ικανότητες, την κριτική σκέψη και την ευαισθητοποίηση» Claire Belisle

2.2. Γαλλικές λέξεις – Ελληνικοί Όροι

- Η «λέξη» γίνεται «όρος» όταν αποδίδει μια εξειδικευμένη έννοια
- Λέξεις «ειδικού πολιτιστικού φορτίου» (Galisson)
- «Διάνοια και λόγος ταυτόν» Πλάτωνας

2.2.1. Γλωσσικοί Δανεισμοί

2.2.1.1. Άμεσα δάνεια

α. Διάφωνοι ήχοι

Γαλλική		Ελληνική	
ήχος	σημαίνον	ήχος	σημαίνον
[œ]	décorate <u>u</u> r	[ε]	ντεκορα <u>τ</u> έρ
[ø]	bleu	[e]	μπ <u>λ</u> έ
[y]	ré <u>s</u> umé	[y]	ρε <u>ζ</u> ου <u>μ</u> έ
[ɑ̃]	gr <u>a</u> nd prix	[a]	γκρα <u>ν</u> πρι
[ɛ̃]	manneq <u>u</u> in	[ε]	μανε <u>κ</u> έν
[œ]	par <u>f</u> um	[y]	παρ <u>φ</u> ού <u>μ</u>
[ʒ]	collage	[z]	κολ <u>ά</u> ζ
[R]	métr <u>o</u>	[r]	με <u>τ</u> ρό
[ʃ]	cach <u>e</u> -pot	[s]	κασ <u>π</u> ό

β. Επιθήματα

- érie > - ερί

patisserie > πατισερί

- ier/ière > - έρα

cafetière > καφετιέρα

croisière > κρουαζιέρα

- é > - έ

déformé > ντεφορμέ

γ. Μονολεκτικοί – Σύμπλοκοι όροι στην Ελληνική

Γαλλική	Ελληνική
boîte	μπουάτ
reine	ρέν/ρένα
jeune premier	ζενπρεμιέ
cache col	κασκόλ

δ. Όροι με ειδικό πολιτιστικό φορτίο

Γαλλική	Ελληνική
enfant gâté	ανφάν γκατέ (= η αφρόκρεμα της κοινωνίας)
belle époque	μπελ επόκ (= η εποχή του μεσοπολέμου, με ιδιαίτερα καλλιτεχνικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά)
bon vivant	μπον βιβέρ (= ο άνθρωπος που χαίρεται τη ζωή)
savoir vivre	σαβουάρ βιβρ (= κώδικας καλής συμπεριφοράς)

ε. Παραγωγή ελληνικού λεξιλογίου

Γαλλική	Ελληνική
chauffeur	> σωφέρ → σοφερίνα σοφάρω
garçon (garçonnière)	> γκαρσόν → γκαρσόνι – γκαρσόνια / γκαρσόνα > γκαρσονιέρα

2.2.1.2. Αντιδάνεια

Λέξη	μπουτίκ < boutique (γαλ.) < botiga/botica (Προβηγκία) < apothéca (λατ.) < αποθήκη (ελλ.)
Επίθημα	- ισμός < - isme προέρχεται από ουσιαστικά που είναι παράγωγα ρημάτων σε –ίζω παράδειγμα : στολίζω – στολισμός Στην ελληνιστική εποχή συναντούμε το επίθημα – ισμός, «το οποίο απαντά σε ουσιαστικά που δηλώνουν θεωρία, θρήσκευμα ή σύστημα ιδεών» (Μπαμπινιώτης) παράδειγμα : εξπρεσιονισμός < expressionisme

3. Διδασκαλία της γαλλικής γλώσσας

3.1. Φωνητική και ορθογραφία

- Σύμφωνα
- Φωνήεντα
- Δίφθογγοι

3.1.1. Λεξιλογική Ορθογραφία

Λέξη	Πιθανή μεταγραφή	Σωστή ορθογραφία
γκαρσόν	garson garçon	garçon
ραντεβού	randevou rendevou	rendez-vous
ιμιτασιόν	imitassion imitacion imitation	imitation

Διπλή μεταγραφή ήχων

Ήχοι	Ορθογραφία	Παραδείγματα
[i]	i y	apéritif gymnastique
[f]	f ph	femme fatale phonétique
[t]	t th	couverture théâtre
άφωνο	h	histoire héros

3.1.2. Γραμματική ορθογραφία

α. άρθρα

Γαλλικά	Ελληνικά	Παραδείγματα
αρσενικό	ουδέτερο	le couvert → το κουβέρ le collier → το κολιέ
θηλυκό	θηλυκό	la mayonnaise → η μαγιονέζα la boîte → η μπουάτ

- διαχωρισμός ενικού-πληθυντικού αριθμού
 - ▣ ενικός: le [lə]
 - ▣ πληθυντικός: les [le]

β. ουσιαστικά - επίθετα

- σχηματισμός του θηλυκού
 - ▣ αλλαγή προφοράς: prêt – prête [πρε – πρετ]
 - ▣ μη αλλαγή προφοράς: démodé – démodée
[ντεμοντέ]

γ. ρήματα

- διαχωρισμός απαρεμφάτου και δευτέρου πληθυντικού προσώπου για τα ρήματα της 1^{ης} συζυγίας
 - ▣ απαρέμφατο: jeter
 - ▣ β' πληθ. : jetez
- διαχωρισμός των προσώπων του ενικού αριθμού και του 3^{ου} πληθ. για ρήματα 1^{ης} συζυγίας

je double

tu doubles

il/elle double

ils/elles doublent

je jette

tu jettes

elle/il jette

elles/ils jettent

je vais

tu vas

il/elle va

3.2. Συντακτικά φαινόμενα

Παράδειγμα	Συντακτικά φαινόμενα
παντεσπάνι < rain d'Espagne κουτουπιέ < coup de pied α λα καρτ < à la carte	- γεωγραφικά ονόματα - αντικείμενο του ονόματος - χρήση προθέσεων
φο μπιζού < faux bijou γκροπλάν < gros plan γκρανπρι < grand prix	- θέση του επιθέτου μπροστά από το ουσιαστικό
σεζλόγκ < chaise longue φιλμ νουάρ < film noir καρτ ποστάλ < carte postale	- θέση του επιθέτου μετά το ουσιαστικό
σερσέ λα φαμ < chercher la femme	- σύνταξη απλής πρότασης ρήμα - αντικείμενο

3.3. Διαπολιτισμική προσέγγιση

Σημαίνον	Σημαινόμενον	Ελληνική απόδοση
ανφάν γκατέ	- η αφρόκρεμα της κοινωνίας (σημασιολογική μεταφορά, επικρατέστερη έννοια) - το κακομαθημένο παιδί (κυριολεκτική έννοια)	αφρόκρεμα
πουλέν	χαϊδευμένο, προστατευόμενο παιδί	προστατευόμενος
μπουρζουαζί/ μπουρζουαζία	αστική τάξη με συγκεκριμένο τρόπο διαβίωσης και συμπεριφοράς (διευρυμένη κατασήμανση)	αστική τάξη (περιορισμένη, ελλιπής κατασήμανση)
σουαρέ	- βραδιά διασκέδασης (έννοια γενικής αποδοχής) - μικρές θεατρικές παραστάσεις, παραμονές Χριστουγέννων, όπου επιτρέπεται στους ευέλπιδες να αναφέρονται σε αξιωματικούς, καθηγητές, καθημερινές καταστάσεις στη Σχολή (ειδικό λεξιλόγιο)	πάρτυ, χορός
σαβουάρ βιβρ	κώδικας καλής συμπεριφοράς της μπουρζουαζί κατ' αρχάς και κατ' επέκταση της κοινωνίας	καλοί τρόποι καλή αγωγή

Συμπεράσματα

- Η διαπολιτισμική προσέγγιση της ορολογίας καταδεικνύει την ιστορικότητα και πολυπλοκότητα της γλώσσας όχι μόνο σε μορφολογικό επίπεδο αλλά και εννοιολογικό.
- Διευρύνει τη διδακτική και εκπαιδευτική γενικά διαδικασία.
- Προσφέρει μια καινοτόμο πρακτική μάθησης.

It's not just a job -
it's an adventure!

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ